

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA
PRVI ODJEL

ODLUKA

Zahtjev br. 29003/07
LJUBLJANSKA BANKA D.D.
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 12. svibnja 2015.
u Vijeću u sastavu:

Isabelle Berro, *predsjednica*,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Erik Møse,
Ksenija Turković,
Dmitry Dedov, *suci*,

i Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

Uzimajući u obzir gore navedeni zahtjev podnesen 21. lipnja 2007.,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

1. Podnositeljica zahtjeva, Ljubljanska banka d.d., Ljubljana (dalje u tekstu: „banka podnositeljica“ ili „Ljubljanska banka“) je dioničko društvo osnovano u skladu sa slovenskim zakonima. Sjedište društva je u Ljubljani.

A. Okolnosti predmeta

1. Pozadina predmeta

Prije gospodarskih reformi koje su u SFRJ provedene tijekom 1989. i 1990 godine, sustav komercijalnih banaka u SFRJ se sastojao od *osnovnih* i *udruženih* banaka. Osnovne su banke imale svoju pravnu osobnost, ali su bile integrirane u organizacijsku strukturu jedne od devet udruženih banaka. Osnovne banke su u pravilu osnivala i kontrolirala poduzeća u društvenom vlasništvu sa sjedištem u istoj teritorijalnoj jedinici (tj. u jednoj od republika

- Bosni i Hercegovini, Makedoniji, Crnoj Gori, Srbiji i Sloveniji - ili autonomnih pokrajina - Kosovu i Vojvodini). Poduzeća u društvenom vlasništvu bili su nositelji jugoslavenskog modela samoupravljanja: ni u privatnom, niti u državnom vlasništvu, ona su bila zajedničko vlasništvo pod kontrolom svojih radnika, a što se temeljilo na komunističkoj viziji industrijskih odnosa. Najmanje dvije osnovne banke mogle su osnovati udruženu banku (*vidi Ališić and Others v. Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Slovenia and the former Yugoslav Republic of Macedonia* [GC], no. 60642/08, § 12, 16 July 2014).

3. Ljubljanska banka (na slovenskom i hrvatskom jeziku: *Ljubljanska banka*) osnovana je 1955.g. na temelju propisa tadašnje Socijalističke Republike Slovenije. Godine 1969. otvorila je filijalu u Zagrebu u tada Socijalističkoj Republici Hrvatskoj. Od 1978.g. do 1. siječnja 1990.g. Ljubljanska banka Ljubljana (u nastavku "Ljubljanska banka Sjedište banke") poslovala je kao "udružena banka" (na slovenskom jeziku: *Ljubljanska banka – združena banka*) i sastojala se od Ljubljanske banke Osnovne banke Sarajevo, Ljubljanske banke Osnovne banke Zagreb, Ljubljanske banke Osnovne banke Skoplje i drugih osnovnih banaka. U istom razdoblju zagrebačka filijala Ljubljanske banke poslovala je kao "osnovna banka", odnosno, kao Ljubljanska banka Osnovna banka Zagreb (na hrvatskom jeziku: *Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb*) i imala je pravnu osobnost na temelju propisa tadašnje Socijalističke Republike Hrvatske. Međutim, ona je bila integrirana u organizacijsku strukturu Ljubljanske banke (*vidi Kovačić and Others v. Slovenia* [GC], nos. 44574/98, 45133/98 i 48316/99, §§ 27-31, 3 October 2008, i *Ališić and Others*, loc. cit.)

4. U okviru reformi 1989/1990., SFRJ je ukinula gore opisani sustav osnovnih i udruženih banaka. Ovaj zaokret u bankarskim propisima omogućio je nekim osnovnim bankama da zatraže neovisni status, dok su druge osnovne banke postale podružnice (bez pravne osobnosti) nekadašnjih udruženih banaka kojima su prvotno pripadale (*vidi Ališić and Others*, naprijed citirani, § 21).

5. Dne. 19. prosinca 1989.g. Ljubljanska banka Sjedište banke bila je preoblikovana kao dioničko društvo (na slovenskom jeziku: *delniška družba*, "d.d.") u tada Socijalističkoj Republici Sloveniji. Ta je promjena istoga dana bila upisana u sudski registar trgovačkih društava, a stupila je na snagu 1. siječnja 1990. (*vidi Ališić and Others*, naprijed citirani, § 21, i *Kovačić and Others*, naprijed citirani, §§ 32 i 46).

6. Dne. 29. prosinca 1989.g. Ljubljanska banka Osnovna banka Zagreb bila je preoblikovana kao glavna filijala s učinkom od 1. siječnja 1990. (na slovenskom i hrvatskom: *Ljubljanska banka d.d. Ljubljana – Glavna filijala Zagreb*, u daljnjem tekstu: "Ljubljanska banka - Glavna filijala Zagreb") u sudskom registru trgovačkih društava u obje republike, tada Socijalističke Republike Slovenije i Socijalističke Republike Hrvatske (*vidi Kovačić and Others*, naprijed citirani, §§ 33 i 48), točnije, kao dio poduzeća Ljubljanske

banke (na slovenskom: *del podjetja*, na hrvatskom: *dio poduzeća*) bez pravne osobnosti (vidi § 22 naprijed).

7. Kratko nakon donošenja deklaracije o nezavisnosti dne. 25. lipnja 1991. Slovenija je nacionalizirala Ljubljansku banku. Godine 1994. restrukturirala je Ljubljansku banku Ljubljana na način da je izmijenila i dopunila Ustavni zakon za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenosti i neovisnosti Republike Slovenije iz 1991.g. Većina imovine (aktive) banke i dio pasive prenesen je na novu banku - Novu Ljubljansku banku. Najveći dio aktive banke kao i dio pasive transferirani su u novu banku – Novu ljubljansku banku (*Nova Ljubljanska banka*, vidi gf.43 ispod). Stara Ljubljanska banka je bila početno administrirana od strane Agencije Republike Slovenije za sanaciju banaka i štedionica. Sada je kontrolirana od strane Agencije Vlade Slovenije – Fonda za sukcesiju (vidi *Ališić and Others*, cited above, § 49, and *Kovačić and Others*, cited above, §§ 52, 60 and 62-65).

2. Posebne okolnosti ovog predmeta

8. Činjenice predmeta kako ih je predstavila banka podnositelj mogu se sažeti kako slijedi:

(a) Ovršni postupak koji je pokrenula banka podnositeljica zahtjeva

9. Dana 15. studenoga 1991. banka podnositeljica zahtjeva pokrenula je ovršni postupak pred Trgovačkim sudom u Osijeku protiv društva *IPK Tvornica šećera Osijek d.o.o.* (dalje u tekstu: „tvornica šećera“) tražeći isplatu 11.401,20 hrvatskih kuna (HRK) zajedno s obračunatom zakonskom zateznom kamatom. Pozvala se na ovjerene izvode iz svojih poslovnih knjiga koji pokazuju nastala potraživanja od tvornice šećera koja proizlaze iz ugovora o kreditu sklopljenih 25. studenoga 1987. godine, te 1. lipnja i 11. prosinca 1990. godine.

10. Dana 22. rujna 1992. sud je donio rješenje o izvršenju kojim je tvornici šećera naredio da isplati potraživani iznos.

11. Dana 31. svibnja 1994. banka podnositeljica zahtjeva pokrenula je drugi ovršni postupak pred istim sudom protiv tvornice šećera tražeći isplatu 137.698,99 HRK zajedno s obračunatom zakonskom zateznom kamatom. Još jednom se pozvala na ovjerene izvratke iz svojih poslovnih knjiga koji pokazuju nastala potraživanja od tvornice šećera koja proizlaze iz ugovora o kreditu sklopljenih 1. lipnja i 26. listopada 1990. godine.

12. Dana 26. srpnja 1994. sud je donio rješenje o izvršenju kojim je tvornici šećera naredio da isplati potraživani iznos.

13. Dana 21. rujna 1994. banka podnositeljica zahtjeva potpisala je ugovor s društvom *IPK Osijek d.o.o.* pod nazivom „*Protokol o načinu reguliranja obveza IPK Osijek i poduzeća u njegovom vlasništvu prema Ljubljanskoj banci*“ (dalje u tekstu: „*Protokol od 21. rujna 1994.*“). Ugovorom je priznato da društvo IPK Osijek nije u mogućnosti isplatiti

svoje dugove banci podnositeljici zahtjeva jer se objekti društva nalaze u zoni zahvaćenog Domovinskim ratom te su pretrpjeli znatnu štetu koja je značajno smanjila proizvodne kapacitete društva.

14. Ugovorom je nadalje propisano da će potraživanja banke podnositeljice zahtjeva od tvornice šećera (jedno od društava u vlasništvu društva IPK Osijek) biti pretvorena u dionice tog društva. Međutim, također je navedeno da, iako je Upravni odbor Sjedišta Ljubljanske banke prihvatio taj dogovor, Agencija Republike Slovenije za sanaciju banaka i štedionica nije pristala na takvu pretvorbu.

15. Konačno, ugovor je sadržavao klauzulu o oprostima duga (*pactum de non petendo*) kojom se banka podnositeljica zahtjeva obvezala da neće tražiti ovrhu svojih potraživanja protiv društava u vlasništvu društva IPK Osijek do sklapanja međudržavnog sporazuma kojim se regulira status Ljubljanske banke - Glavna filijala Zagreb. Posebice, stavci 4. i 5. ugovora glase:

„4. IPK Osijek i društva u njegovom vlasništvu regulirali su svoje obveze prema Ljubljanskoj banci – Glavnoj filijali Zagreb prethodnim ugovorima, odlukom Upravnog odbora Ljubljanske banke i ovim Protokolom.

Za sve obveze, sve prethodne ugovore i sve odluke određuje se moratorij do trenutka sklapanja međudržavnog sporazuma o statusu Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb. S tim u vezi, Ljubljanska banka – Glavna filijala Zagreb, obvezuje se da neće tražiti obveznu ovrhu svojih potraživanja na temelju pravomoćnih sudskih presuda.

5. Ljubljanska banka – Glavna filijala Zagreb zadržava pravo nastaviti sudskim putem tražiti ispunjenje svojih potraživanja protiv društva IPK Osijek te društava u njegovom vlasništvu [ali] samo s ciljem sprječavanja zastare tih potraživanja.“

16. Dana 8. listopada 1999. Republika Hrvatska i Republika Slovenija sklopile su bilateralni ugovor o uređenju imovinskopravnih odnosa (dalje u tekstu: „Bilateralni ugovor“). Stavkom 3. članka 1. tog ugovora izričito je isključena primjena bilateralnog ugovora na pitanja povezana s Ljubljanskom bankom – Glavnom filijalom Zagreb (vidi dolje stavak 31.).

17. Dana 27. listopada 2003. banka podnositeljica zahtjeva zatražila je od Trgovačkog suda u Osijeku da nastavi ovrhu u oba postupka. To je učinila jer je tvornica šećera ponovno počela zarađivati te jer je Vrhovni sud Republike Hrvatske protumačio Bilateralni ugovor ograničavajući odredbu stavka 3. članka 1. samo na potraživanja koja je Hrvatska kao država imala prema Ljubljanskoj banci (vidi dolje stavak 32.).

18. U odgovoru na zahtjev banke podnositeljice zahtjeva za nastavkom ovrhe, dana 17. studenoga 2003. godine, tvornica šećera odgovorila je da se potpisivanjem Protokola od 21. rujna 1994. godine banka obvezala da neće tražiti ovrhu do sklapanja međudržavnog ugovora kojim se regulira status filijale banke podnositeljice zahtjeva u Zagrebu, te da uvjeti iz Bilateralnog ugovora između Republike Hrvatske i Republike Slovenije nisu istovjetni uvjetima predviđenima u Protokolu od 21. rujna, koji izričito isključuje

pitanja koja se odnose na filijalu banke podnositeljice u Zagrebu, [odnosno Glavnu filijalu Zagreb Ljubljanske banke d.d.].

19. Odlukama od 15. i 16. prosinca 2003. godine, Trgovački sud u Osijeku prekinuo je dva ovršna postupka. Time je u potpunosti prihvatio tvrdnje tvornice šećera. Mjerodavni dio tih odluka glasi:

„Postupci u ovom predmetu prekidaju se do sklapanja međudržavnog ugovora kojim će se riješiti pitanja ovrhe između vjerovnika i dužnika.

Obrazloženje

S obzirom na to da posebni ugovor koji bi riješio pitanja ovrhe između vjerovnika i dužnika do danas nije sklopljen, odnosno to pitanje (članak 12. Zakona o parničnom postupku) još nije riješeno, sud je, u skladu s člankom 213. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku u vezi s člankom 14. Zakona o izvršnom postupku, odlučio na način naveden u izreci.“

20. Dana 30. prosinca 2003. banka podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu protiv tih odluka. Tvrdila je da (a) nije imala mogućnost komentirati podneske tvornice šećera od 17. studenoga 2003. g. (vidi gore stavak 18.) jer joj nikada nisu dostavljeni; (b) tvornica šećera nije bila stranka Protokola od 21. rujna 1994. g. (vidi gore stavke 13.-15.) koji stoga nije bio primjenjiv na predmetne ovršne postupke; (c) Protokol se u svakom slučaju odnosio na potraživanja koja se temelje na pravomoćnim sudskim presudama (vidi gore stavak 15.), a predmetni ovršni postupci u pitanju temeljili su se na izvodima iz poslovnih knjiga banke (vidi gore stavke 9. i 11.); i (d) sporne odluke bile su protivne sudskoj praksi Vrhovnog suda prema kojoj je Bilateralni ugovor isključivao samo pitanja koja se odnose na potraživanja koja je Republika Hrvatska imala prema banci (vidi dolje stavak 32.), te stoga nije sprječavao privatne osobe ili društva da sudskim putem traže naplatu svojih potraživanja protiv banke ili obratno.

21. Odlukama od 9. svibnja i 20. lipnja 2006. godine, Visoki trgovački sud Republike Hrvatske odbio je žalbe banke podnositeljice zahtjeva i potvrdio prvostupanjske odluke. Uz obrazloženje navedeno u spornim odlukama, sud je također dodao da su postupci trebali biti prekinuti iz još jednog razloga, jer je Glavna filijala Zagreb izbrisana iz registra trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj.

22. Mjerodavni dio odluke Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske od 9. svibnja 2006. godine glasi:

„Točno je da su ovi postupci prekinuti do zaključivanja međudržavnog ugovora kojim bi se uredili odnosi između vjerovnika i dužnika. Međutim, spis predmeta sadrži potvrdu izdanu od strane Trgovačkog suda u Zagrebu...od 22. kolovoza 2002. godine iz koje je vidljivo da je 29. prosinca 1989. godine Glavna filijala Zagreb upisana kao podružnica banke bez pravne osobnosti, temeljem odluke Osnovnog suda u Ljubljani Srg-3289/89. Posljedično, dana 5. lipnja 1996. godine Glavna filijala Zagreb bila je brisana iz registra [trgovačkih društava] u Hrvatskoj kao pravna osoba, pri čemu je brisanje počelo proizvoditi pravne učinke danom utvrđenja prethodno navedenih činjenica. S obzirom na činjenicu da ovrhovoditelj (vjerovnik) više ne

postoji, prvostupanjski sud postupio je pravilno kada je prekinuo postupak, jer je to bilo u skladu s čl. 212. toč. 4. ZPP-a ...

Slijedom navedenog, žalba ovrhovoditelja (vjerovnika) je neosnovana, te je istu stoga trebalo odbiti ...“

23. Mjerodavni dio odluke Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske od 20. lipnja 2006. godine glasi:

„Najprije valja istaći da je LJUBLJANSKA BANKA d.d. Ljubljana, Glavna filijala Zagreb brisana iz registra trgovačkih društava [u Hrvatskoj] pri Trgovačkom sudu u Zagrebu...

Prvostupanjski sud je prekinuo postupak u skladu sa čl. 213. ZPP-a. Međutim, uvjeti za prekid postupka postojali su i na temelju čl. 212. st. 1. toč. 4. ZPP-a.

Slijedom navedenoga, prvostupanjski sud je pravilno postupio kada je prekinuo postupak. Nadalje, iz navedenog proizlazi da je žalba LJUBLJANSKE BANKE d.d. Ljubljana, Glavna filijala Zagreb, neosnovana, te ju je stoga valjalo odbiti...“.

24. Dana 18. listopada i 2. studenoga 2006. banka podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu protiv odluka trgovačkih sudova u kojoj je tvrdila da je njezino pravo na jednakost pred zakonom, pravo na pošteno suđenje i pravo na žalbu zajamčeno Ustavom bilo povrijeđeno. Pritom je ponovila tvrdnje koje je iznijela pred žalbenim sudom (vidi gore stavak 20.). Dodala je da je ona inozemna pravna osoba osnovana u skladu sa slovenskim zakonima te je kao takva registrirana u registru trgovačkih društava u Republici Sloveniji. Stoga, suprotno mišljenju Visokog trgovačkog suda, činjenica da je njezina Glavna filijala Zagreb izbrisana iz registra trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj ne znači da je cijelo društvo prestalo postojati kao pravna osoba u smislu članka 212. stavka 1. točke 4. Zakona o parničnom postupku kojim je propisan obvezni prekid postupka u takvim predmetima (vidi ispod stavak 34.). S tim u vezi, banka podnositeljica zahtjeva u svojoj je ustavnoj tužbi navela sljedeće:

„1. Trgovački sud u Zagrebu nije sud pri kojem je ovrhovoditelj Ljubljanska banka registriran kao pravna osoba.

2. S obzirom da podnositeljica ustavne tužbe nikada nije registrirana pri Trgovačkom sudu u Zagrebu, taj je sud nije mogao ni izbrisati. Taj sud nije nadležni sud za registraciju podnositeljice ustavne tužbe s obzirom da je sjedište podnositeljice ustavne tužbe u Ljubljani, te je podnositeljica ustavne tužbe strana pravna osoba ...

...

Iz naziva podnositeljice ustavne tužbe očito je da se radi o dioničkom društvu te da je sjedište tog društva u Ljubljani.

S obzirom da je sjedište podnositeljice ustavne tužbe kao dioničkog društva u Ljubljani u Republici Sloveniji, podnositeljica ustavne tužbe je strana pravna osoba.

...

Iz izvoda iz registra trgovačkih društava mjerodavnih za podnositeljicu ustavne tužbe [odnosno, iz registra Okružnog suda u Ljubljani] proizlazi da je:

- podnositeljica ustavne tužbe, Ljubljanska banka, upisana u registru trgovačkih društava Okružnog suda u Ljubljani ... dana 29. prosinca 1989. godine na temelju odluke Osnovnog suda u Ljubljani br. Srg 2641/89;

- na temelju odluke Osnovnog suda u Ljubljani od 29. prosinca 1989. godine br. Srg 3289/89, u mapi registra ... podnositeljice ustavne tužbe Ljubljanske banke kao dioničkog društva, Glavna filijala Zagreb registrirana je kao poslovna jedinica podnositeljice ustavne tužbe.

...

Iz navedenog je vidljivo da je podnositeljica ustavne tužbe Ljubljanska banka poslovala na teritoriju Republike Hrvatske putem Glavne filijale Zagreb kao svoje poslovne jedinice temeljem čijeg poslovanja su nastala novčana potraživanja s dospijecom u razdoblju od 31. kolovoza 1991. godine do 31. prosinca 1991. godine. Njihova je isplata tražena u ovršnim postupcima protiv dužnika čije je sjedište registrirano u Republici Hrvatskoj. Nakon raspada SFRJ-a, tj. nakon 8. listopada 1991. godine kao dana neovisnosti Republike Hrvatske, Glavna filijala Zagreb kao poslovna jedinica podnositeljice ustavne tužbe postala je poslovna jedinica strane banke.“

25. Odlukom od 24. studenoga i 15. prosinca 2006. godine, Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je ustavne tužbe banke podnositeljice zahtjeva nedopuštenima. Smatrao je da sporne odluke nisu sadržavale utvrđenje prava ili obveza banke ili bilo kakvu kaznenu prijavu protiv nje u smislu članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (vidi dolje stavak 33.) te da stoga nije bilo moguće podnijeti ustavnu tužbu protiv tih odluka. Ustavni je sud obje svoje odluke dostavio zastupniku banke podnositeljice zahtjeva dana 27. prosinca 2006. godine.

26. Banka podnositeljica zahtjeva navela je da su, na temelju izračuna koji je pripremio Z.R., imenovani sudski vještak za financije, dana 15. lipnja 2007. godine potraživanja čiju je ovrhu zahtijevala u dva ovršna postupka protiv tvornice šećera, uključujući troškove i obračunatu zakonsku zateznu kamatu, ukupno iznosila 422.041.634,40 HRK.

(b) Izvješća medija

27. Banka podnositeljica zahtjeva tvrdila je da su odluke o prekidu postupaka donesene pod utjecajem gospodina S.L. koji je u razdoblju od 27. siječnja 2000. do 22. prosinca 2003. bio potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske. U prilog svojim tvrdnjama podnijela je tri novinska članka iz dviju hrvatskih dnevnih novina.

28. Dana 9. ožujka 2004. poslovni dnevni list *Dnevnik* na svojoj je naslovnici objavio članak pod nazivom *Ljubljanska banka plijeni hrvatske tvrtke*. Naslovna je stranica sadržavala fotografiju S.L.-a pored koje se nalazio tekst koji je glasio:

„S.L.: Sumnjivo je da hrvatski sudovi presuđuju u korist pravne osobe koja zapravo ne postoji.“

Članak se nastavlja na stranici 3. Pored teksta, s lijeve strane, nalazio se mali stupac s još jednom fotografijom S.L.-a. Tekst iz stupca glasi:

L.: Kako smo spriječili ovrhu

„Prva ovršna presuda protiv IPK [Osijek] u korist Ljubljanske banke donesena je u svibnju 2003. godine. Međutim, kao što je objasnio bivši potpredsjednik vlade S.L., ovrha je spriječena time što je osporeno donošenje presude u korist pravne osobe koja formalno ne postoji u Republici Hrvatskoj. Za S.L.-a je još uvijek sumnjivo što hrvatski sudovi presuđuju u korist nepostojeće pravne osobe jer je u takvim predmetima, po njegovom mišljenju, upitno tko prima novac.“

29. Članak objavljen u dnevnim novinama *Slobodna Dalmacija* dana 3. studenoga 2006. godine pod nazivom „L.: Utjecao sam na sud“ glasi:

NEOBIČNO PRIZNANJE BIVŠEG POTPREDSJEDNIKA VLADE

L.: Utjecao sam na sud

„Visoki predstavnik Slovenije za pitanja sukcesije M.P. tvrdi da bi problemi Ljubljanske banke bili riješeni nekoliko godina ranije da tadašnji potpredsjednik vlade S.L. nije ometao ovršni postupak u kojem je banka trebala primiti novac kojim bi isplatila svoje štediše.

S.L. je sam priznao da je utjecao na ovrhu presude suda u Osijeku na temelju koje je novac određenog društva trebao biti isplaćen nekim, kako on tvrdi, čudnim ljudima. Uvjeran je da novac nije bio namijenjen za isplatu štedišama te da ga oni nikada ne bi vidjeli.

„Nema previše smisla komentirati sramotne izjave slovenskih političara koji niječu da su krali od ljudi koji su im vjerovali polaganjem svojeg novca u njihovoj banci. Taj problem nije uopće trebao nastati, a i nakon što jest, političari su bili ti koji su ga mogli brzo i učinkovito riješiti“, tvrdi L. Problem povrata duga [tj. stare devizne štednje], uvjeren je, sada može biti riješen isključivo pred Europskim sudom.“

30. Članak je izazvao reakcije nekoliko javnih osoba koje su objavljene sljedećeg dana u članku u istim dnevnim novinama. Konkretno, tadašnji predsjednik Udruge hrvatskih sudaca, g. V.G., tvrdio je da je S.L. počinio kazneno djelo te je predložio da Glavni državni odvjetnik podnese kaznenu prijavu. Tadašnji predsjednik Saborskog odbora za pravosuđe, g. E.T., ustvrdio je da je S.L. grubo prekršio Ustav dok je član iste stranke kao i S.L., g. I.J., koji je u to vrijeme bio potpredsjednik Kluba zastupnika te stranke, bio suzdržaniji te je sugerirao da S.L. možda nije prekršio zakon.

B. Mjerodavno hrvatsko i međunarodno pravo i praksa

1. Bilateralni ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o uređenju imovinskopravnih odnosa

(a) Mjerodavne odredbe

31. Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o uređenju imovinskopravnih odnosa (Narodne novine Republike Hrvatske - Međunarodni ugovori br. 15/99 i br. 4/00) potpisan je 8. listopada 1999. godine i stupio je na snagu 23. veljače 2000. godine. Mjerodavni članak glasi kako slijedi:

Članak 1.

„Odredbe ovog Ugovora odnose se na razrješavanje imovinskopravnih odnosa koji su nastali prije i nakon uspostave državne neovisnosti ugovornih stranaka.

...

Razrješavanje odnosa u svezi s Nuklearnom elektranom Krško i Ljubljanskom bankom – Glavna filijala Zagreb nije predmet ovog Ugovora, već će se urediti posebnim ugovorima.

(b) Sudska praksa Vrhovnog suda

32. U svojim odlukama br. Gzz-166/02 od 27. veljače 2003. i Gzz-139/02 od 15. travnja 2003. i u svojoj presudi br. Rev 2029/01 od 16. ožujka 2004, Vrhovni Sud Republike Hrvatske tumačio je članak 1. Bilateralnog ugovora na sljedeći način:

„Prema čl. 1. st. 1. Ugovora odredbe tog Ugovora odnose se na razrješavanje imovinskopravnih odnosa koji su nastali prije i nakon uspostave državne neovisnosti ugovornih stranaka, a stavak 3. toga članka utvrđuje da razrješavanje odnosa u svezi s Nuklearnom elektranom Krško i Ljubljanskom bankom – Glavna filijala Zagreb, nije predmet Ugovora, već da će se urediti posebnim ugovorima.

Imovinskopravni odnosi u svezi s Ljubljanskom bankom – Glavna filijala Zagreb [iz članka 1. stavka 3. Ugovora], su [pravni] odnosi iz ugovora o deviznim štednim ulozima koje su građani Republike Hrvatske zaključili s tom bankom. Pritom treba razlikovati devizne štedne uloge koje su štedište Ljubljanske banke prenijeli u javni dug Republike Hrvatske [na temelju zakonodavstva koje je hrvatskim štedišama dopuštalo prenijeti svoju deviznu štednju iz Glavne filijale Zagreb u hrvatske banke koje je Republika Hrvatska donijela nakon što je štedišama Glavna filijala Zagreb prestala isplaćivati njihovu štednju], pri čemu je došlo do prestanka ugovora o deviznom štednom ulogu između štediša i Ljubljanske banke (prenesena devizna štednja), a nastao je novi obveznopravni odnos između Republike Hrvatske i Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb, od onih slučajeva u kojima hrvatski štedište nisu prenijeli svoje devizne štedne uloge na hrvatske banke, odnosno u javni dug Republike Hrvatske (neprenesena devizna štednja), tako da je ugovorni odnos o deviznom štednom ulogu između štediša i Ljubljanske banke ostao nepromijenjen.

Prema stajalištu ovog suda, predmet međudržavnog Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Slovenije mogu biti samo pravni odnosi iz tzv. prenesene

devizne štednje, jer je samo u tim pravnim odnosima Republika Hrvatska subjekt prava i obveza u odnosu na Ljubljansku banku – Glavnu filijalu Zagreb i stoga je ovlaštena o tim pravima i obvezama pregovarati s trećima, odnosno u ovom slučaju s Republikom Slovenijom. Naprotiv, neprenesena devizna štednja nije mogla biti niti je bila predmetom Ugovora, zbog čega ti pravni odnosi nisu obuhvaćeni člankom 1. stavkom 3. Ugovora.“

2. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

33. Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine br. 99/99 od 29. rujna 1999.), s izmjenama i dopunama u skladu s Ustavnim zakonom o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (Narodne novine Republike Hrvatske br. 29/2002 od 22. ožujka 2002.) koji je stupio na snagu 15. ožujka 2002., glasi:

Članak 62.

„1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

3. U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.”

3. Zakon o parničnom postupku

34. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, br. 4/77 s naknadnim izmjenama i dopunama i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama) glase:

Članak 12. stavci 1. i 2.

„Kad odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugi nadležni tijelo (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravni učinak samo u parnici u kojoj je to pitanje riješeno.“

PREKID, OBUSTAVA I MIROVANJE POSTUPKA

Članak 212.

Postupak se prekida:

...

4) kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati ...,

...”

...

Članak 213. stavak 1.

„Sud će prekid postupka odrediti i ako je:

1) odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju (članak 12.),

2) ...”

Članak 215. stavak 1.

„Postupak koji je prekinut iz razloga navedenih u članku 212. toč. 1. do 5. ovog Zakona nastaviti će se kad ... pravni sljednici pravne osobe preuzmu postupak ili kad ih sud na prijedlog protivne strane ili po službenoj dužnosti pozove da to učine.“

4. Zakon o izvršnom postupku iz 1978. godine

35. Mjerodavan dio Zakona o izvršnom postupku (Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, br. 20/78 s naknadnim izmjenama i dopunama i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama) koji je bio na snazi od 1. listopada 1978. godine do 10. kolovoza 1996. godine glasi:

Primjena odredaba Zakona o parničnom postupku**Članak 14.**

„U postupku izvršenja ... na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako ovim ili drugim saveznim zakonom nije drukčije određeno.“

5. Zakon o trgovačkim društvima

36. Članci 611.-618. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine Republike Hrvatske br. 111/93 s naknadnim izmjenama i dopunama) koji je bio na snazi od 1. siječnja 1995. godine, uređuju status stranih trgovačkih društava u Republici Hrvatskoj.

37. Konkretno, člankom 612. stavkom 2. propisano je da strano trgovačko društvo ne može obavljati djelatnosti na području Republike Hrvatske dok tamo ne osnuje podružnicu.

38. Člankom 613. stavkom 1. propisano je da su propisi za osnivanje i upis podružnica jednaki za domaća i strana trgovačka društva. Temeljem

članka 7. stavka 2., podružnice nisu pravne osobe, te prava i obveze koje proizlaze iz njihovog poslovanja stječe društvo pod kojim posluju.

39. Člankom 613. stavkom 2. propisano je da strano trgovačko društvo mora podnijeti prijavu za upis svoje hrvatske podružnice trgovačkom sudu na čijem području će biti sjedište te podružnice.

40. Članak 616. stavak 2. ponavlja pravilo navedeno u članku 7. stavku 2. za podružnice domaćih društava, prvenstveno da prava i obveze koje proizlaze iz poslovanja strane podružnice pripadaju stranom društvu pod kojim posluje.

41. Članci 634.-647. sadrže prijelazne i završne odredbe. Konkretno, članak 644. odnosi se na dijelove poduzeća te glasi:

Dijelovi poduzeća

Članak 644.

(1) Dijelovi poduzeća koji imaju određena ovlaštenja u pravnom prometu upisana u sudskom registru na dan početka primjene ovoga Zakona nastavljaju djelovati onako kako su upisana u tome registru. Poduzeća su dužna najkasnije do roka koji je propisan za usklađenje njihovih općih akata s odredbama ovoga Zakona [odnosno do 31. prosinca 1995. godine] podnijeti [nadležnom trgovačkom] sudu prijave za upis tih dijelova kao podružnica ... ili ih ukinuti.

(2) Sud će po službenoj dužnosti brisati iz sudskog registra dijelove poduzeća iz stavka 1. ovoga članka glede kojih [njihovo matično društvo] ne postupi na način kako je tamo propisano.“

6. Ostala mjerodavna sudska praksa

42. Prema tumačenju kojeg su usvojili hrvatski sudovi (vidi, primjerice, presudu Vrhovnog suda br. Revt 102/07-2 od 23. rujna 2009. godine i odluke Ustavnog suda br. U-III-64884/2009, U-III-97/2010, i U-III-1881/2010 od 3. travnja 2014. godine), potraživanja koja je Ljubljanska banka imala prema raznim hrvatskim društvima, a koja su proizlazila iz kredita koje im je odobrila za vrijeme bivše Jugoslavije, prenesena su na Novu Ljubljansku banku time što je 27. srpnja 1994. godine na snagu stupio Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona iz 1991. godine, posebno temeljem članka 22.b stavka 1. (vidi gore stavak 7. i dolje stavak 43.). Stoga, prema mišljenju tih sudova, Ljubljanska banka nije imala temelj za tužbu u svrhu ostvarivanja otplate takvih kredita.

C. Mjerodavno slovensko pravo

43. Mjerodavne odredbe Ustavnog zakona za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenosti i neovisnosti Republike Slovenije iz 1991.g. (*Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije*, Službeni list Republike Slovenije br. 1/91 – u daljnjem tekstu: “Ustavni zakon Slovenije iz 1991.”), s izmjenama i

dopunama iz 1994. godine (*Ustavni zakon o dopolnitvah Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije*, Službeni list Republike Slovenije br. 45/94 – nadalje “Izmjene i dopune iz 1994. Ustavnog zakona iz 1991.”, vidi pgf. 7 naprijed), koji je stupio na snagu 27. srpnja 1994. navodi kako slijedi:

Članak 22b.

“Ljubljanska banka d.d., Ljubljana i Kreditna banka Maribor d.d., Maribor ustupit će svoje poslovanje i imovinu novim bankama utemeljenima prema odredbama ovog Ustavnog zakona.

Unatoč odredbama navedenima u prethodnom stavku, Ljubljanska banka d.d. i Kreditna banka Maribor d.d., Maribor zadržat će:

(i) punu solidarnu odgovornost za nepodmirene obveze prema "Novom sporazumu o financiranju" i druge obveze koje proizlaze iz odnosa s Narodnom bankom Jugoslavije i bivšom SFRJ, ako se dužnici nalaze u drugim republikama bivše SFRJ;

(ii) odgovarajući udio odnosnih nepodmirenih potraživanja;

(iii) punu odgovornost za devizne račune i devizne štedne uloge za koje Republika Slovenija nije preuzela jamstvo prema članku 19. ovog zakona;

(iv) obveze prema Narodnoj banci Jugoslavije i stranim vjerovnicima za koje je jamčila SFRJ, a sredstva za koje su koristili krajnji korisnici iz drugih republika bivše Jugoslavije;

(v) potraživanja koja se na to odnose.

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana zadržat će svoje odnose s postojećim podružnicama i ovisnim društvima Ljubljanske banke d.d. sa sjedištem u drugim republikama na teritoriju bivše SFRJ, te će zadržati odgovarajući dio potraživanja od Narodne banke Jugoslavije u odnosu na devizne štedne račune.”

PRIGOVORI

44. Banka podnositeljica zahtjeva prigovarala je na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju zbog neizvršavanja dva rješenja o ovrsi koja su donesena u njezinu korist.

45. Banka podnositeljica zahtjeva nadalje je prigovarala na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije da su domaći sudovi u dva gore spomenuta ovršna postupka postupali pod utjecajem bivšeg potpredsjednika Vlade, te da stoga nisu bili neovisni.

46. Na temelju istog članka, banka podnositeljica zahtjeva također je prigovarala da načela kontradiktornog postupka i jednakosti oružja nisu poštovana u ta dva ovršna postupka. Banka podnositeljica zahtjeva nije imala priliku komentirati podneske tvornice šećera od 17. studenoga 2003. godine (vidi gore stavak 18.) jer joj nikada nisu dostavljeni.

47. Uz to, banka podnositeljica zahtjeva prigovarala je na temelju članka 14. Konvencije u vezi s člankom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju da je bila podvrgnuta diskriminaciji kao strano (slovensko) društvo.

48. Konačno, banka podnositeljica zahtjeva prigovorila je da na raspolaganju nije imala učinkovito pravno sredstvo jer je Ustavni sud njezine ustavne tužbe proglasio nedopuštenima.

PRAVO

49. Sud na početku ističe da je banka podnositeljica zahtjeva pokrenula postupak pred Sudom podnošenjem pojedinačnog zahtjeva na temelju članka 34. Konvencije, koji glasi:

„Sud može primati zahtjeve bilo koje fizičke osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede prava priznatih u ovoj Konvenciji ili dodatnim protokolima što ih je počinila jedna visoka ugovorna stranka. Visoke ugovorne stranke obvezuju se da ni na koji način neće sprječavati djelotvorno vršenje toga prava.“

50. Sud stoga smatra da prvo mora ispitati ima li banka podnositeljica zahtjeva kao pravna osoba temelj za podnošenje zahtjeva. S tim u vezi ponavlja da pravna osoba može podnijeti pojedinačni zahtjev isključivo ako je se može smatrati „nevladinom organizacijom“ u smislu članka 34. Konvencije na način tumačen u sudskoj praksi Suda.

51. Izraz „nevladina organizacija“ iz tog članka suprotstavljen je izrazu „vladina organizacija“ koji uključuje, *inter alia*, društva u državnom vlasništvu koja nemaju „dovoljnu institucionalnu i poslovnu neovisnost od države“ (vidi *Zastava It Turs protiv Srbije* (odluka), br. 24922/12, stavci 19.-23., 9. travnja 2013.).

52. S time u vezi Sud ponavlja svoje zaključke u vezi banke podnositeljice iznesene u predmetu *Ališić* (vidi *Ališić and Others v. Bosnia and Herzegovina, Croatia, Serbia, Slovenia and the former Yugoslav Republic of Macedonia* [GC], no. 60642/08, §§ 114-16, 16 July 2014):

“114. Nakon utvrđivanja kako su Ljubljanska banka Ljubljana i Investbanka bile i još su uvijek odgovorne za „staru“ deviznu štednju u svojim bosanskohercegovačkim podružnicama, mora se razmotriti, kako je to učinilo i Vijeće, jesu li Slovenija i Srbija bile odgovorne za propust tih banaka da isplate njihov dug podnositeljima zahtjeva. U tom pogledu, Sud ponavlja kako država može biti odgovorna za dugove trgovačkog društva u državnom vlasništvu, čak i ako je to društvo zasebna pravna osoba, pod uvjetom da ono ne uživa dovoljnu institucionalnu i poslovnu neovisnost od države kako bi oslobodila potonju od njezine odgovornosti prema Konvenciji ... Ključni kriteriji korišteni u prethodno navedenim predmetima radi određivanja je li država bila zaista odgovorna za takve dugove bili su, kako slijedi: pravni status društva (prema javnom ili privatnom pravu); narav njegovih aktivnosti (javna funkcija ili uobičajeno tržišno poslovanje); kontekst njegovog rada (kao što je monopol ili visoko regulirano poslovanje); njegova institucionalna

neovisnost (doseg državnog vlasništva); i njegova poslovna neovisnost (doseg državnog nadzora i kontrole).

115. Dodatni čimbenici koji se uzimaju obzir su je li država bila izravno odgovorna za financijske teškoće tog društva, izvlačila sredstva društva na štetu tog društva i njegovih dioničara, propustila održavati odgovarajuće distancirane odnose s tim društvom ili je na drugi način postupala zloupotrebljavajući oblik poslovnog društva... Konačno, u pogledu društava u režimu društvenog vlasništva, koje je bilo široko primjenjivo u SFRJ, a još se koristi u Srbiji, Sud je presudio kako ona općenito ne uživaju „dovoljnu institucionalnu i poslovnu neovisnost o državi“ da bi oslobodila potonju njezine odgovornosti prema Konvenciji (vidi, među brojnim drugim izvorima, prethodno citirani predmet *R. Kačapor i drugi*, §§ 96.-99., i predmet *Zastava It Turs protiv Srbije* (odl.), br. 24922/12, §§ 19.-23., 9. travnja 2013. godine).

116. ... Sud primjećuje kako je Ljubljanska banka Ljubljana u državnom vlasništvu Slovenije, kontrolirana od strane državne agencije – Sukcesijski fond... Štoviše, ključno je kako je, putem amandmana Ustavnog zakona iz 1991. godine, Slovenija prenijela većinu imovine te banke u novu banku, na štetu te banke i njezinih dioničara (ibid.). Država je tako raspolagala imovinom Ljubljanske banke Ljubljana po vlastitom nahodjenju... Veliko vijeće stoga se slaže sa zaključkom Vijeća kako postoje dovoljni temelji smatrati Sloveniju odgovornom za dug Ljubljanske banke Ljubljana gđi Ališić i g. Sadžaku i podupire takav zaključak...

53. Iako su ovi zaključci doneseni u kontekstu odgovornosti države na temelju članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju za dugove kompanija u vlasništvu države, Sud je već presudio da se zaključci doneseni u tom kontekstu primjenjuju s istom snagom u kontekstu određivanja može li se kompanija (u državnom vlasništvu) smatrati “ne-vladinom organizacijom” u smislu članka 34. Konvencije (usporedi *Zastava It Turs*, cited above, §§ 21-23, sa *R. Kačapor and Others v. Serbia*, nos. 2269/06, 3041/06, 3042/06, 3043/06, 3045/06 and 3046/06, §§ 97-99, 15. siječnja 2008).

54. Sud stoga smatra da, iako je banka podnositeljica zahtjeva zasebna pravna osoba, ona nema dovoljnu institucionalnu i poslovnu neovisnost od države te je se mora, u smislu članka 34. Konvencije, smatrati vladinom organizacijom (vidi *Zastava It Turs*, l. c.). Stoga nema pravo podnijeti pojedinačni zahtjev Sudu.

55. To je tako bez obzira na činjenicu da u ovom predmetu banka podnositeljica zahtjeva nije vladina organizacija tužene države. Konkretno, Sud je već smatrao da je pravilo da vladina tijela ili javna društva pod strogom kontrolom države nemaju pravo podnijeti zahtjev na temelju članka 34. Konvencije primjenjivo čak i ako je zahtjev podnijelo takvo društvo osnovano u državi koja nije potpisnica Konvencije (vidi *Brodsko linija Islamske Republike Iran protiv Turske*, br. 40998/98, stavak 81., ECHR 2007-V). Doista, u tekstu članka 34. Konvencije ne postoji ništa što ukazuje na to da bi se izraz „nevladina organizacija“ mogao tumačiti na način da isključuje samo one vladine organizacije koje bi se mogle smatrati dijelom tužene države.

56. Iz toga slijedi da je ovaj zahtjev nespojiv *ratione personae* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. te ga treba odbaciti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 4. lipnja 2015.

Søren Nielsen
Tajnik

Isabelle Berro
Predsjednica